

Nr 1162

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 76, med förslag till lag om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1012 i Första kammaren)

Nu gällande konfliktdirektiv finns dels i förordningen av den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor, dels i arbetsmarknadskungörelsen av den 3 juni 1966. De grundar sig på ett riksdagsbeslut av år 1933, som angav de allmänna riktlinjerna för konfliktdirektivens utformning.

Det väsentliga i dessa bestämmelser är avstängning från arbetslöshetskasseersättning och arbetslöshetshjälp av s. k. indirekt berörda, d. v. s. av dem som blivit arbetslösa i anledning av en konflikt och vilkas löne- och anställningsvillkor »skäligen kunna antas röna inverkan av konflikten». Dessa regler genomdrevs på sin tid i strid mot arbetarrörelsens krav. De motiverades med tal om »samhällsneutralitet» vid arbetskonflikter. I realiteten är de en utpräglad klasslagstiftning, ett statsingripande riktat mot löntagarna i samband med konflikt och en förstärkning av arbetsgivarpartens stridsmedel. De innebär dessutom en kränkning av en princip som borde vara självklar: att varje i vanlig mening arbetslös skall ha rätt till arbetslöshetskasseersättning och arbetslöshetshjälp helt oberoende av när eller varför han avskedats eller permitterats av arbetsgivaren.

Förslagen i proposition nr 76 innebär bl. a. att avstängningen av s. k. indirekt berörda från arbetslöshetskasseersättning och arbetslöshetshjälp skall upphöra. Detta kan i och för sig noteras som ett framsteg för den löntagaropinion som med kraft vänt sig både mot konfliktdirektiven i deras nuvarande utformning och mot den precisering och skärpning som den Rymanska utredningen (SOU 1968: 37) föreslog.

Det enklaste sättet att upphäva den gamla klasslagstiftningen är naturligtvis att utmönstra konfliktdirektiven ur de ovan nämnda förordningarna. I stället föreslår proposition nr 76 en ny lag om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Den föreslagna lagstiftningen har två ansikten. Å ena sidan stadgar den att endast de direkt konfliktberörda — de som är indragna i strejk eller lockout — skall bli föremål för avstängningsåtgärder. Å andra sidan innebär den att avstängning skall ske inte bara — som hittills — från arbetslöshetskasseersättning och arbetslöshetshjälp utan från *samhällsstöd* utan

preciserad avgränsning. De konkreta konsekvenserna blir f. n. dessa: strejkande eller lockoutade skall i allmänhet avstängas även från utbildningsbidrag, flyttningsbidrag, studiemedel och studiehjälp (vartill kommer det s. k. omställningsbidraget, som sedan den 1 juli 1968 inräknas i arbetslöshetshjälp), för så vitt de inte redan före konfliktvarslet fått (eller i vissa fall sökt) sådant stöd. Propositionen förutsätter att den föreslagna lagen skall få konsekvenser också för andra, eventuellt tillkommande former av »sambälsstöd».

I propositionen motiveras denna lag med kravet på »sambälsneutralitet» vid arbetskonflikter. Egentligen borde väl denna motivering ha diskrediterat sig själv, när den i över 35 år har tjänat som förvärdning för vad man nu erkänner vara »oneutrala» bestämmelser. När den ändå återigen framförs, så finns det skäl att understryka att den återigen är lika grundfalsk som förut.

I den för vårt samhälle avgörande motsättningen mellan kapital och arbete är staten inte neutral. Staten tillförsäkrar kapitalägarna rätten att förfoga över de produktionsmedel de äger, att sälja företag, att lägga ner företag, att inskränka driften, att avskeda anställda. Staten upphör inte med att lämna detta stöd, när arbetskonflikt utbryter. En lagstiftning, som placerar strejkande eller lockoutade i undantagsställning och berövar dem de rättigheter som annars skulle tillkommit dem, kan därför inte på något sätt härledas ur någon princip om »sambälsneutralitet» vid arbetskonflikter. Den innebär tvärtom statsingripande, som ensidigt riktar sig mot stridande löntagare.

Strejkande eller lockoutade gör inte anspråk på att bli betraktade som arbetslösa. De söker alltså inte sådana former av sambälsstöd som uttryckligen är förbehållna endast arbetslösa. Någon lagstiftning som talar om att de inte är arbetslösa framstår därför som helt överflödig. Nu gällande konflikt direktiv — § 37 i förordningen om erkända arbetslöshetskassor och § 112 i arbetsmarknadskungörelsen — har alltså ingen funktion att fylla när det erkänts att s. k. indirekt berörda inte skall avstängas.

Men strejkande eller lockoutade bör utan inskränkning tillförsäkras samma rättigheter som andra löntagare. De bör exempelvis — vilket f. ö. departementschefen själv i teorin medger men i praktiken frångår (propositionen s. 101, 103) — ha samma rätt som andra löntagare till utbildnings- och flyttningsbidrag m. m. vid risk för arbetslöshet. De bör självfallet också ha rätt till studiemedel och studiehjälp. Ingenting berättigar staten att underkasta dem någon speciallagstiftning, allra minst en lagstiftning med de tänjbara och oöverskådliga konsekvenser som den nu föreslagna har.

Med stöd av vad som här anförts föreslås,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 76 år 1969 med förslag till lag om begränsning av sambälsstöd vid arbetskonflikt,

att nu gällande konfliktdirektiv upphäves
dels i förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om
erkända arbetslöshetskassor 37 § och 50 § 1 mom.,
dels i studiemedelsförordningen den 4 juni 1964 (nr 401)
31 a § och 36 §,
dels ock i studiehjälsreglementet den 4 juni 1964 (402)
28 a § och 34 §, samt
att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om motsva-
rande ändring i arbetsmarknadskungörelsen på berört om-
råde.

Stockholm den 22 april 1969

C. H. Hermansson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk)

Nr 1163

Av herr **Börjesson** i Glömminge, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition nr 77, med förslag till kungörelse om änd-
ring i allmänna ordningsstadgan den 14 december 1956
(nr 617).

(Lika lydande med motion nr 1013 i Första kammaren)

Stockholm den 22 april 1969

Fritz Börjesson (cp)
i Glömminge
